

Ярмолюк Наталія Анатоліївна

студентка 3-го курсу соціально-правового факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ТЕРОРИЗМУ

Таке поняття як «тероризм» вже протягом багатьох років є актуальним, й надалі потребує численних досліджень, адже точного його визначення досі немає, в цьому й полягає актуальність цієї теми. Визначенням даного поняття займалася дуже велика кількість як вітчизняних, так і зарубіжних вчених, існує понад 100 визначень поняття «тероризму», які прописані в різних нормативно-правових актах, наукових працях, енциклопедіях, словниках і т.д., проте жодне з них не висвітлює найбільш повного значення.

Для визначення поняття «тероризм» потрібно спочатку дослідити генезис даного слова. Тероризм — політика, заснована на систематичному застосуванні терору. Синонімами слова «терор» (лат. *terror* — страх, жах) є слова «насильство», «залякування». Поняття терору вперше вжите у політичному лексиконі у Франції жирондинцями та якобінцями, які об'єдналися для підготовки повстання й повалення «за допомогою залякування та помилування» кабінету міністрів при королі Людовіку XVI. Сприймалося з кінця XVIII — протягом двох третин XIX століття у найширшому розумінні відповідно до його етимології. Терор означав і відкрито насильницьку форму диктатури, і практику політичних замахів. Його часто застосовували як стосовно насильства і репресій у ході війни, так і щодо власне воєн. З появою в кінці XIX століття опозиційних організацій, які практикують систематичні заходи, поняття «терор» і «тероризм» поступово перестають поширюватися на сферу воєнних дій, виокремлюються як характеристика тільки певного виду політичної боротьби. Під поняттям «тероризм» стали розуміти політичні вбивства, опозиційні організації та їх тактику, а поняття «терор» закріпилося за репресивними діями держави. І лише у найзагальнішому плані за позначення терористичної практики і відособлення її від інших видів політичного насильства ці поняття взаємозамінні [4, с. 9-15].

Як свідчить історія, розвиток людства на всіх його етапах супроводжувався проявами тероризму, хоча й у різних його формах, інтерпретаціях, на різних рівнях. Відповідно з збільшенням різних форм тероризму, збільшилися й рівень моральних, фізичних та матеріальних витрат людей. Різні держави світу, їх населення все більше непокояться через непередбачуваність, зухвалість і масштаби терористичних актів. Сьогодні жодна людина не може відчувати себе в абсолютній безпеці, адже терористичні акти набувають значного поширення і найжахливі-

шим є те, що здійснення їх відбувається не лише на сухопутних територіях, а й повітряному та водному просторах. Здійснюється воно в різних формах, яких з роками, з розвитком людства та його можливостей, стає все більше, збільшується їх масштабність. Тому знаходячись на відпочинку чи просто відвідуючи близьких нам людей, займаючись буденними справами ми можемо опинитися свідками таких актів у кращому випадку, а в гіршому – стати потерпілими від них.

Тероризм – суспільне явище, яке охоплює різноманітні вияви терористичної діяльності і є політичним злочином [3, с. 52]; а його родовим об'єктом є громадська безпека. Його можна визначити як загрозу застосування насильства, що породжує почуття страху як у окремих громадян, так і серед багатьох людей, і розрахована на їх залякування та породження недовіри до суб'єктів влади.

Сучасне законодавство України, а саме ст. 1 Закону України «Про боротьбу з тероризмом» від 20 березня 2003 р. № 638-IV тероризм – суспільно небезпечна діяльність, яка полягає у свідомому, цілеспрямованому застосуванні насильства шляхом захоплення заручників, підпалів, убивств, тортур, залякування населення та органів влади або вчинення інших посягань на життя чи здоров'я ні в чому не винних людей або погрози вчинення злочинних дій з метою досягнення злочинних цілей, ст. 258 Кримінального Кодексу України терористичний акт визначається як «застосування зброї, вчинення вибуху, підпалу чи інших дій, які створювали небезпеку для життя чи здоров'я людини або заподіяння значної майнової шкоди чи настання інших тяжких наслідків, якщо такі дії були вчинені з метою порушення громадської безпеки, залякування населення, провокації воєнного конфлікту, міжнародного ускладнення, або з метою впливу на прийняття рішень чи вчинення або невчинення дій органами державної влади чи органами місцевого самоврядування, службовими особами цих органів, об'єднаннями громадян, юридичними особами, або привернення уваги громадськості до певних політичних, релігійних чи інших поглядів винного (терориста), а також погроза вчинення зазначених дій з тією самою метою». Законодавче визначення дає вичерпний перелік форм тероризму, але це є невірно, оскільки форм є дуже багато, а крім того їх кількість постійно збільшується.

Отже, можна дійти висновку, що поняття «тероризм» є досить складним, динамічним, неоднозначним, багатоаспектним. Єдиного розуміння стосовно визначення тероризму на сьогодні немає. Сучасний тероризм – це насильство, яке здійснюється стосовно держави як політичного суб'єкта, і загроза насилля щодо мирних громадян. Особливо небезпечним сучасний тероризм став і в силу того, що, вийшов за національні рамки та перетворився на елемент міжнародних відносин. Він став загрозою не лише для життя окремої людини, а й для міжнародного миру, порядку та стабільності. На

даний момент тероризм зачіпає усі сфери соціального і політичного життя людини, поглиблюється і впливає на всю систему міжнародних відносин.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про боротьбу з тероризмом» від 20.03.2003 № 638- IV, зі змінами станом на 13.03.2014 за № 877-VII. – [Електронний ресурс]: <http://zakon2.rada.gov.ua/>.
2. Кримінальний кодекс України офіційний текст станом на 15.04.2014. – [Електронний ресурс]: [http:// zakon2.rada.gov.ua/](http://zakon2.rada.gov.ua/).
3. Горбунов А. С. К вопросу о классификации терроризма// Московский журнал международного права, 1993. № 1. С. 53.
4. Тероризм: теоретико-прикладні аспекти: навчальний посібник / кол. авторів; за заг. ред. проф. В.К. Гришука. – Львів: ЛьвДУВС, 2011. – С. 328.

Ключові слова: тероризм, терор, значення, форми, проблеми.

Науковий керівник: асистент Бойченко В. П.